

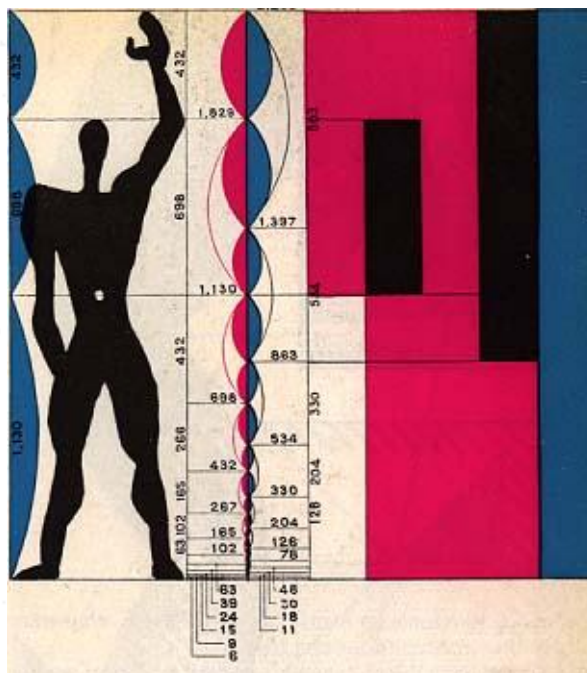
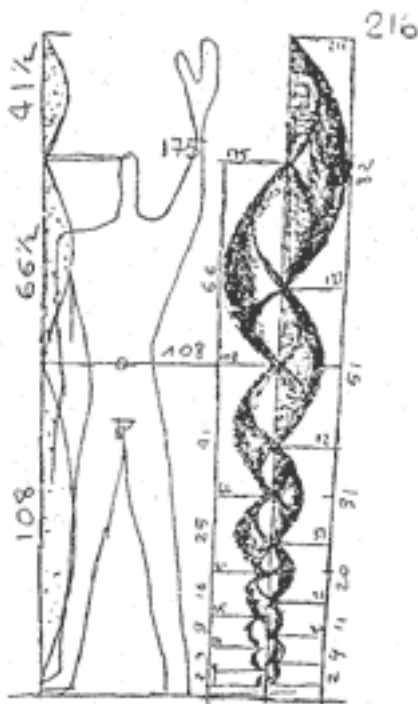

Arkitekturföreläsning Gösta Carlestam

Vitruviusmannen ritad av Leonardo da Vinci (1452 –1519)

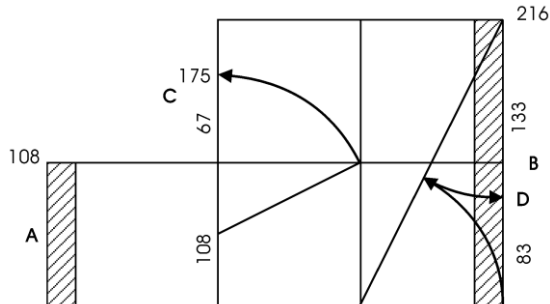
[Marcus Vitruvius Pollio](#) eller Vitruvius var romerskarkitekt och ingenjör och verkade deccenierna f Kr. Han författade *De architectura libri decem* (SvTio böcker om arkitektur). Enligt Vitruvius måste en arkitekt vara mycket mer än bara byggnadskonstruktör. Han måste ha breda kunskaper i geografi, geologi, geometri, anatomi och musik. En återupptäckt av hans bok stimulerade under renässansen en återfödelse av den klassiska arkitekturkanon som han kodifierat men som glömts bort. Boken trycktes på nytt med illustrationer av tidens främste arkitekt [Andrea Palladio \(1508 –1580\)](#). Han var italiensk renässansarkitekt verksam i Venedig och Vicenza. Han var upphov till palladianismen en stil som spred sig till England och USA. När Vitruvius tankar återupptäckte under renässansen så influerade dessa [Leonardo da Vinci](#), som ritade sin [Vitruvianska man](#) efter Vitruvius anatomiska beskrivningar.

I modern tid har arkitekten [Le Corbusier 1887-1965](#) försökt att återskapa en kanon med riktlinjer.

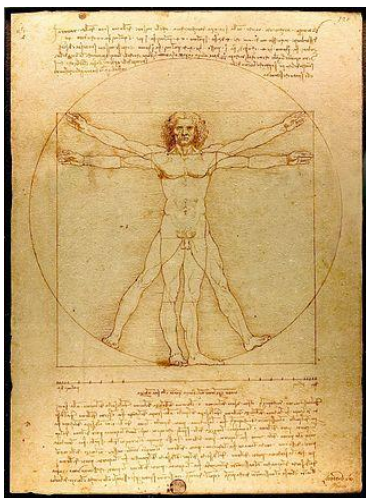
Modulor är ett mått- och proportionssystem, utvecklat för husbyggande och arkitektur, av den fransk-schweiziske arkitekten Le Corbusier. Idéerna om detta system presenterades första gången i boken [Le Modulor från 1948](#).

Måtten i Modulor baseras på de mänskliga måtten; närmare bestämt måtten hos en 183 cm lång människogestalt i olika positioner, utifrån vardagliga aktiviteter. Inspiration hämtades även från [Leone Battista Alberti](#) arkitekturteoretiska skrifter och antika teorier kring harmoniska mått, såsom gyllene snittet.

De erhållna måtten adderades sedan till avancerade diagram, ramverk och tredimensionella moduler för olika typer av byggnader. Tanken var sedan att arkitekter och konstruktörer skulle kunna använda sig av dessa och på så vis skapa "mänsklig arkitektur" med inbyggd harmoni.

Le Corbusier var redan en av de ledande arkitekterna och arkitekturteoretikerna vid tiden för publikationen av *Le Modulor* och förväntningarna var därför högt ställda. Succén uteblev dock; inte så mycket på grund av ett bristande intresse som på en skepsis hos konstruktörer och allmänheten. Kritikerna menade att systemet var alldeles för godtyckligt och saknade förankring i vetenskapen och verkligheten. Själva använde dock Le Corbusier Modulor i sina senare verk, såsom [Unité d'Habitation](#) och [Notre Dame du Haut](#).

Tillägg från Lisse-Lotte Danielson

"Från hårfästet till hakspetsen är en tiondel av en mans längd; från hakspetsen till toppen av huvudet är en åttondel; från bröstet till hårfästet är en sjundedel av hela mannen." — Leonardos anteckningar. Den vitruvianske mannen (efter Vitruvius) är en världsberömd teckning med tillhörande anteckningar i spegelvänd skrift gjord av Leonardo da Vinci runt år 1492. T

Leonardo di ser Piero da Vinci (italienska "Leonardo från Vinci"), född 15 april 1452 i Anchiano nära Vinci i Toscana, Italien, död 2 maj 1519 på slottet Clos Lucé i Amboise, Indre-et-Loire, Frankrike, var en italiensk målare och universalgeni. Han var även verksam som arkitekt, ingenjör, uppfinnare och naturforskare. I kortform bör han kallas "Leonardo" (inte "da Vinci").

Leonardo tillhör renässansens mest betydelsefulla gestalter. Han är kanske mest känd för tavlan Mona Lisa, målad 1503-04, samt fresken [Nattvarden](#), från 1498.

Vitruvius eller Marcus Vitruvius Pollio var den romerske arkitekt och ingenjör som författade De architectura libri decem ("Tio böcker om arkitektur"). Vitruvius levde under det första århundradet f.Kr. och möjligen en bit in på första århundradet e.Kr. Det är omdiskuterat i vilken omfattning Vitruvius' texter användes praktiskt under antiken. Mellan hans egen tid och renässansen var de kända i olika avskrifter men applicerades aldrig i något praktiskt sammanhang. Vitruvius' verk är ett exempel på latinska texter som överlevt tack vare avskrifter från 800-talet under Karl den store. Vitruvius argumenterar för att en arkitekt måste vara mycket mer än bara byggnadskonstruktör. Han måste även ha kunskap om geografi, geologi, geometri, anatomi och till och med musik för att bli framgångsrik. För renässansen utgjorde de däremot grunden för periodens syn på arkitektur, och Vitruvius verk var bland dem som trycktes redan under 1400-talet. Man har ansett att detta kom att utgöra idealet under renässansen och influerade bland annat Leonardo da Vinci, som ritade sin Vitruvianska man efter Vitruvius anatomiska beskrivningar. Hans betydelse kom att bestå fram till upplysningstiden men under industrialismen och en mer modern syn på arkitektur hade de minskat markant.

Leonardo da Vincis skarpa intresse för proportioner exemplifieras utmärkt i denna bild, vissa tror att Leonardo föll in i den pytagoriska tradition som föreställde sig den mänskliga existensen bestod av en själslig existens, representerat av cirkeln, och en materiell, representerad av kvadraten. Den mänskliga kroppen representerade således det perfekta förhållandet mellan själslighet och materia, vilket avspeglades i dess väl avvägda proportioner.

-----

länkat och Sammanställt av **Lisse-Lotte Danielson**

[Startsida](http://www.gavledraget.se/) <http://www.gavledraget.se/>